

เฉลิมพล โลหะมาตย์ 2551: คนตรีประกอบพิธีกรรมรำผีหมอของหมู่บ้านบางกระดี่ แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา) สาขาวิชา ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรทิพย์ เย็นจะบก, วท.ด. 253 หน้า

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อทราบประวัติความเป็นมาของพิธีกรรมรำผีหมอของหมู่บ้านบางกระดี่ ศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของคนตรีและความสัมพันธ์ของคนตรีกับขั้นตอนในพิธีกรรม ศึกษาบทบาทของพิธีรำผีหมอในชุมชนรวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในชุมชนที่ส่งผลต่อพิธีกรรม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการศึกษาในภาคสนามเป็นสำคัญ สรุปผลในเชิงวิเคราะห์และพรรณนาให้รายละเอียด

พิธีกรรมรำผีหมอเป็นการถวายเครื่องเซ่นต่อบรรพบุรุษพร้อมทั้งการรำรำ จากความคล้ายคลึงในขั้นตอนในพิธีรำผีระหว่างในประเทศไทยกับในรัฐมอญประเทศพม่าทำให้สันนิษฐานได้การรำผีในประเทศไทยได้เข้ามาพร้อมกับชาวมอญที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย พิธีรำผีจะจัดขึ้นเนื่องจากการกระทำผิดกฎข้อห้าม ชาวมอญเรียกว่า “ผิดผี” หรือมีการบนบานสาธยายไว้กับบรรพบุรุษ

ในพิธีรำผีมอญมีการใช้วงปีพาทย์มอญบรรเลงประกอบในพิธีกรรม ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาคนตรีประกอบพิธีรำผีของวงปีพาทย์คณะผู้ใหญ่นุญธรรมเท่านั้น ผลการศึกษาพบว่าบทเพลงหลัก ๆ ในพิธีรำผีของวงปีพาทย์คณะผู้ใหญ่นุญธรรมจะมีอยู่ทั้งสิ้น 24 เพลง การบรรเลงเพลงในพิธีกรรมจะมีความสัมพันธ์กับขั้นตอนที่กำลังประกอบในพิธี ในด้านคุณลักษณะทางดนตรี ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาบทเพลงที่มีการบรรเลงบ่อยที่สุดในพิธีรำผีจำนวน 5 เพลง โดยศึกษาทำนองมอญวงใหญ่ พบว่าทั้ง 5 เพลงมีการใช้กลุ่มเสียงอยู่เพียง 2 กลุ่มเสียงคือ C D E G A และ G A B D E ซึ่งกลุ่มเสียงที่ใช้มากที่สุดคือกลุ่มเสียง C D E G A ซึ่งการใช้กลุ่มเสียงร่วมกันส่งผลให้การบรรเลงเพลงต่อกันในพิธีกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น เพลงที่มีการใช้กลุ่มเสียงทั้ง 2 กลุ่มมีอยู่ 3 เพลงคือเพลงอะวะะคาน (ဝဲးဝါး) เพลงเหล่าอะนะทุก (လော့ဝဲးဝဲးဝဲး) และเพลงเหล่าโคร์ (လော့လော့ဝဲ) ส่วนเพลงที่มีการใช้กลุ่มเสียง C D E G A เพียงกลุ่มเสียงเดียวมีอยู่ 2 เพลงคือเพลงเหล่าแซง (လော့လော့) และเพลงเหล่ากรับ (လော့ကြာဝဲ)

พิธีรำผีได้ส่งผ่านความเชื่อ กฎ ข้อห้ามต่าง ๆ นับเป็นภูมิปัญญาในการสั่งสอนลูกหลานของบรรพบุรุษชาวมอญสู่คนรุ่นหลัง สังคมที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบันส่งผลต่อวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่โดยรวมของชาวบ้านบางกระดี่ ทำให้ปัจจุบันสามารถพบพิธีรำผีได้น้อยลงในสังคมชาวมอญหมู่บ้านบางกระดี่

Chaloempol Lohamart 2008: The Music for the Mon Ghost Dance of the Bangkadié Village, Smaedam Sub-district, Bang Khun Thian District, Bangkok. Master of Arts (Ethnomusicology), Major Field: Ethnomusicology, Department of Communication Art Thesis Advisor: Assistant Professor Porntip Yenjabok, Ph.D. 253 pages.

This research aims to know the history of Mon ghost dance in Bangkadié Village and to analyze the music trait and relation of music to the Mon ghost dance ritual, to study the part of the ritual in the community including the impact of change in community to the ritual. Using the qualitative approach which emphasizes on field study, analytic conclusion and describing the details.

The Mon ghost dance is a dedication of offering to their ancestors together with the dance. From the similarity to the ghost dance between Thailand and Mon State in Myanmar, we can assume that the ghost dance in Thailand came with Mon refugee who took refuge to Thailand. The ghost dance ritual will be held because of violation to the rule which is called “Phidphee” or swear to their ancestors.

The dance uses Piphat Mon ensemble to play along the ritual. In this research the researcher chose to study only the music of ghost dance ritual of the Phooyai Boontham Piphat ensemble. The result showed that there are 24 main themes all together in the ghost dance of the Phooyai Boontham Piphat ensemble. Playing music along the ritual will relate to the part in which they are making. In the music trait, the researcher chose to study the five most repeated songs. By study the melody of the Khong Mon wong yai, found that all the five songs used only two modes which are C D E G A and G A B D E, but the most used mode is the mode C D E G A. The use of mixed mode made the music playing along the ritual tranquilly. There are three songs which use all two modes are Abakan (ထူးခါနီ), Le Anachuk (လှေခွက်တွဲဆု) and Le Kro (လှေလှောင်), but only two songs use the mode C D E G A, they are Le Sang (လှေမြင်) and Le Krub (လှေကြပ်).

The ghost dance ritual has passed the belief, rule and forbidden, which are wisdoms to teach the Mon descendants. In the changing society like the present has affected the way of life and lifestyle of the Bangkadié villagers so now we can find less Mon ghost dance in the Bangkadié Mon village.